

INESS známkoval volebné programy

INESS dnes zverejnil výsledky hodnotenia volebných programov politických strán, s ktorými sa uchádzajú o priazeň voličov v marcových voľbách.

Voľby v roku 2012 sú poznačené prebiehajúcou krízou ešte viac, ako tie predošlé. V Európe sa naplno rozohorela dlhová kríza, ktorá poslala viacero štátov na hranu bankrotu. Zároveň sme svedkami priprav a zavádzania opatrení na úrovni Eurozóny a celej EÚ, ktoré môžu významne zasiahnuť do života občanov.

Pred budúcou vládou stojí niekoľko dôležitých úloh. Tou najpálčivejšou je skonsolidovať verejné financie a udržať renomé Slovenska na dlhopisovom trhu. Povinnou jazdou konsolidácie bude reforma dávkového systému, osobitne riešenie neudržateľnosti súčasného nastavenia priebežného dôchodkového systému.

Druhou podstatnou úlohou bude zastavenie sústavného poklesu konkurencieschopnosti Slovenska, ktorého sme svedkami v posledných 6-8 rokoch, a ktorý má svoj podiel na zvyšujúcej sa nezamestnanosti.

Treťou oblasťou plnou úloh, ktorá pri súčasnom nastavení každý rok generuje nové dlhy a má priamy dopad na kvalitu života občanov, je zdravotníctvo.

V súvislosti s prebiehajúcou fiškálnou centralizáciou Eurozóny a zvyšovaním právomocí únijských inštitúcií mali byť pôvodne súčasťou hodnotenia aj návrhy strán v otázke členstva a postavenia Slovenska v Európskej únii a Eurozóne. Keďže programy strán túto oblasť ignorovali, alebo sa obmedzili na všeobecné frázy s minimom konkrétnych návrhov či postupov, rozhodli sme sa túto oblasť nehodnotiť.

Vzhľadom k vážnej ekonomickej situácii doma aj v Európe sme boli pri udeľovaní známok pomerne prísni. Prakticky každá strana sa v programe dotkla hodnotených oblastí, ale naprieč väčšinou volebných programov sa ťahala veľká všeobecnosť jednotlivých bodov, kde sa opakovali formulky ako "musíme", "zabezpečíme", či "dosiahneme" bez konkretizovania jednotlivých krokov. Toto je viditeľné najmä v oblasti zdravotníctva, ale aj pri zmenách v podnikateľskom prostredí. Žiadna zo strán nepredstavila zoznam reálnych opatrení, ktorý by v dohľadnej dobe viedol k vyrovnaniu rozpočtového hospodárenia, bez spoliehania sa na hospodársky rast. Pritom práve možnosť stagnácie hospodárskeho rastu predstavuje najväčšie riziko konsolidácie v nasledujúcom volebnom období.

Strany opäť nechávajú voličov v informačnom vákuu. Hoci majú volebné programy desiatky strán, ani jeden program nevyčísľuje fiškálne dopady jednotlivých opatrení. Bez odhadov dopadov či detailov navrhovaných opatrení si volič nemôže vytvoriť predstavu o význame opatrenia. Porovnávanie volebných programov z vecnej stránky je tak mimoriadne komplikované, volič je v pozícii vodiča, ktorý si musí vyberať auto na základe značky a farby a nie jeho jazdných vlastností.

Pri známkovaní sme použili nasledujúcu stupnicu:

- 1** – Strana identifikovala problém a navrhuje konkrétne opatrenia, ktoré vedú k podstatnému zlepšeniu situácie v danej oblasti
- 2** – Strana identifikovala problém, riešenia sú však buď čiastočné, alebo ich uplatnenie znamená len krátkodobé zlepšenie situácie v danej oblasti
- 3** – Strana navrhuje opatrenia, ktoré udržiavajú súčasný problematický stav
- 4** – Strana nenavrhuje konkrétne opatrenia, ktoré by dokázali zastaviť zhoršujúci sa stav v danej oblasti
- 5** – Strana navrhuje opatrenia, ktoré vedú k zhoršovaniu súčasného stavu

Hodnotenie:

Strana	Verejné financie	Podnikateľské prostredie a zamestnanosť	Zdravotníctvo
99%	5	5	5
KDH	4	3	3
MOST-HÍD	3	4	3
OĽ-NO	3	4	4
SaS	2	2	2
SDKÚ-DS	2	3	3
SMER-SD	4	4	4
SMK	4	3	3
SNS	5	5	5

Príloha

99%

Verejné financie

Ohlasujú progresívnu daň, ale bez konkrétnych návrhov, podobne avizujú nekvantifikované zvýšenie dôchodkov a plátov učiteľov, požadujú zabezpečenie plnohodnotnej zdravotnej starostlivosti v každej obci, či jej okolí

Podnikateľské prostredie a zamestnanosť

Prakticky jediným ohláseným opatrením je zvýšenie minimálnej mzdy na 600 €, ktoré by pre slovenských nezamestnaných, nízkopríjmových, absolventov a starších ekonomicky aktívnych občanov znamenalo katastrofu.

Zdravotníctvo

Len vágne vyhlásenie o nutnosti dostupnej zdravotnej starostlivosti bez špecifikácia akýchkoľvek opatrení.

KDH

Verejné financie

KDH spomína dokončenie reformy II. piliera, zrealizovanie odvodov do I. piliera, zníženie zásluhovosti a odstránenie nesystémových prvkov (vianočný dôchodok). Bez konkrétnych finančných projekcií sa však nedá odhadnúť reálny dopad. Na druhej strane stojí v ich programe zoznam viac ako troch desiatok výdajových sľubov, ktoré budú mať negatívny dopad na rozpočet. Pripúšťajú zavedenie dane z luxusu bez bližšej špecifikácie. Medzi špecifikované daňové opatrenia patrí návrat 60% paušálu pre remeselníkov a udržanie 40% pre ostatných živnostníkov.

Podnikateľské prostredie a zamestnanosť

KDH sľubuje zavedenie živnostenských licencií, spružnenie pracovného trhu (vrátane úprav minimálnej mzdy), a elektronizáciu verejnej správy. Odvodové prázdniny pre absolventov a dlhodobo

nezamestnaných môžu mať pozitívny dopad na dotknuté skupiny. Za zbytočný zásah do zmluvnej voľnosti považujeme povinné pracovné voľno v nedeľu a počas sviatkov.

Zdravotníctvo

Navrhujú zvýšenie platieb za poistencov štátu, platby za diagnózu (DRG systém) a možnosť individuálneho pripoistenia, čo sú čiastkové zlepšenia, ale základný problém financovania neriešia. Transformáciu zdravotníckych zariadení pripúšťajú, požadujú vykonanie rozsiahlych auditov.

MOST-HÍD

Verejné financie

Jedinou významnejšou úsporou z programu MOSTu môže byť sprísnenie predčasných a výsluhových dôchodkov, ktoré však nie je kvantifikované.

Podnikateľské prostredie a zamestnanosť

MOST sľubuje prehodnotenie stimulov pre zahraničných investorov, zavedenie stimulov pre malé a stredné podniky, podporu domáceho potravinárstva a zvýhodnenie absolventov na trhu. Jedná sa o opatrenia pre konkrétne cieľové skupiny, ktoré neprinesú zlepšenie podnikateľského prostredia ako takého.

Zdravotníctvo

Zavedenie platieb za diagnózu, bonusy za prevenciu, diferenciacia balíkov verejného zdravotného poistenia a centrálné verejné obstarávanie pre veľké nemocnice. Vrátenie možnosti tvorby zisku poisťovniam (neaktuálne).

OL-NO

Verejné financie

Obyčajní ľudia chcú znížiť počet zamestnancov štátnej správy o 20%, nespomínajú však konkrétnu stratégiu prepúšťania. Predaj podielov štátu v podnikoch a zvýšenie adresnosti dávok by pomohol zlepšiť hospodárenie štátu. Chýba riešenie situácie dôchodkového systému, bez ktorého sa konsolidácia nezaobíde. Pozitívom je nízky počet nových sľubov na strane výdavkov, ale podobne ako pri programoch iných strán, výpočet fiškálnych dopadov jednotlivých bodov chýba.

Podnikateľské prostredie a zamestnanosť

Jediným významnejšími bodmi sú zavedenie živnostenských licencií a podpora e-governmentu. Ostatné vyjadrenia sú deklaratívne, bez konkrétnych opatrení.

Zdravotníctvo

Program obsahuje len niekoľko vágnych bodov o nutnosti poskytnúť kvalitnú zdravotnú starostlivosť všetkým občanom.

SaS

Verejné financie

Strana chce pokračovať v daňovo-odvodovej reforme, ktorá by mala vyústiť do zavedenia daňového bonusu. Odmieta zvyšovanie priamych daní. SaS chce plošne znížiť výdavky vo všetkých rezortoch, zaviesť súťaž o dostupné zdroje, rušiť štátne úrady, redukovať regionálnu správu a duplicitné činnosti štátnej správy, čomu má pomôcť redefinovanie úloh verejnej správy. Toto redefinovanie však nie je bližšie rozobraté. Oproti predchádzajúcemu volebnému programu, už strana nekvantifikuje fiškálne dopady opatrení, ktoré budú v niektorých prípadoch viac ako otázne (lotéria daňových dokladov). Príjmy by mala zvýšiť aj zamýšľaná privatizácia štátnych podnikov. Aj SaS navrhuje nové druhy

výdavkov, ktoré budú zvyšovať výdavky (zvýšenie materskej, príspevok na dopravu). V prvom pilieri chcú presadiť vyššiu solidaritu, inflačnú valorizáciu, a automatickú stabilizáciu úpravami dôchodkového veku a vzorca na výpočet dôchodkovej dávky.

Podnikateľské prostredie a zamestnanosť

SaS chce pokračovať v rozsiahlom projekte Singapur, ktorý načrtol postup znižovania administratívnej záťaže podnikateľského prostredia. Navrhujú implementovanie európskej legislatívy v minimálnom možnom rozsahu, zrušenie plošnej minimálnej mzdy, či obmedzenie povinného členstva v komorách. Deklarujú zníženie objemu poskytovaných investičných stimulov, avšak posledné udalosti (Samsung) vyvolávajú otázky o skutočnom odhodlaní v tomto smere. Štát by nemal nahrádzať chýbajúce pracovné miesta zamestnávaním ľudí v hmotnej núdzi formou umelo vytvorených aktivačných prác, ktoré budú rozsiahlym sociálnym podnikom a brzdou súkromných iniciatív.).

Zdravotníctvo

Ako riešenie súčasného stavu navrhujú postupné rozdelenie odvodov na paušálnu a percentuálnu časť. Všeobecná zdravotná poisťovňa bude rozdelená na tri časti a privatizovaná. Poisťovne si budú môcť konkurovať vo výške paušálov. Plne podporujú transformáciu nemocníc. Odrhnutie pacienta od reálnych nákladov má byť riešené povinným informovaním pacienta o cene jednotlivých zákrokov a zasielaním výpisov z poisťovne.

SDKÚ-DS

Verejné financie

SDKÚ pripúšťa v prípade zhoršujúcej sa situácie štátnej pokladnice zvyšovanie nepriamych daní. Konsolidovať chce väčšou adresnosťou dávok (bez špecifikácie), zavedením výdavkových stropov, redukciou štátnej správy a nutnosťou schváliť kompenzačné opatrenia pri každom novom výdavku. Predpokladom úspor sú aj reformy v územnej samospráve. V kontraste so snahou o konsolidáciu stojí asi desiatka čisto výdavkových sľubov, ktoré program obsahuje (zvýšenie a predĺženie materskej, štipendiá pre umelcov...). Deficit I. piliera chce strana riešiť prijatím automatických stabilizátorov, ktoré budú znižovať objem vyplatených dôchodkov v budúcnosti. Navrhujú ústavnú garanciu druhého piliera.

Podnikateľské prostredie a zamestnanosť

Pre podnikateľov chystá SDKÚ byroKATa s otáznymi právomocami a efektom, znižovať byrokraciu je však možné aj bez vytvorenia ďalšej dočasnej inštitúcie s lúbivým názvom. Podnikateľskému prostrediu pomôžu navrhované zmeny zamerané na vymožitelnosť práva, ale posilňovanie podpory vybratých investorov prostredníctvom stimulov a SARIO bude naďalej selektívne, plošná podpora by bola nediskriminačná. Finančná podpora na prvého zamestnanca živnostníka predstavuje zlepšenie súčasného stavu, ale ide o zbytočne administratívne náročný postup (podobne ako medzitrh práce), jednoduchším prístupom by bolo odvodová odpočítateľná položka, ktorá by bola väčšou pomocou aj pre absolventov (garancia pracovného miesta bola možná len v minulom režime).

Zdravotníctvo

Strana oznamuje dokončenie transformácie a chce umožniť individuálne zdravotné pripoistenie. Kvalitu chcú zvýšiť zavedením štandardov a maximálnych čakacích dôb. Výroky o zlepšení dostupnosti či zvýšení spokojnosti s poisťovňami však bez vyriešenia finančnej situácie ťažko ostanú viac ako sľubmi.

SMER-SD

Verejné financie

SMER chce zlepšiť stav verejných financií najmä zvyšovaním daní a zavádzaním nových (daň z

dividend, daň z finančných transakcií), príjem z nich je pomerne zanedbateľný. Na výdavkovej strane sa objavujú sľuby ako širokorozchodná železnica, intenzívnejšia výstavba ciest, rekonštrukcia SNG, či menej jasné opatrenia ako "Posilnenie výdavkov na vitálne funkcie štátu zabezpečujúce ľudský kapitál." V dôchodkovej oblasti program navrhuje zdobrovoľnenie II. piliera. Smer chce zachovať podiel dlhu na HDP.

Podnikateľské prostredie a zamestnanosť

Strana SMER ohlasuje zníženie administratívnej záťaže podnikateľov, ale okrem zavedenia systému UNITAS, ktorý majú v programe prakticky všetky strany, je jediným opatrením podpora zámeru EÚ zrušiť ročnú účtovnú uzávierku pre podniky s obratom do jeden milión euro. Podpora vybraných investorov patrí do spektra opatrení s negatívnym dopadom na podnikateľské prostredie.

Zdravotníctvo

SMER je za zrušenie transformácie zákonom, o riešení problému financovania program nehovorí. Z konkrétnych opatrení je zmieňované vybudovanie siete urgentného príjmu, podpora eHealth a dostavanie Univerzitnej nemocnice Rázsochy.

SMK

Verejné financie

SMK sa bude snažiť čeliť deficitu verejných financií najmä zvyšovaním niektorých daní (progresívna DPFO, banková daň, daň z luxusu, transakčná daň, rozšírenie bázy na odvody), zároveň chce znížiť niektoré dane (DPH na potraviny a lieky, zníženie odvodov pre malé podniky). Na výdavkovej strane je okolo dvadsať sľubov, ktoré si budú vyžadovať dodatočné prostriedky z rozpočtu. Strana je za zrušenie možnosti vystúpiť z II. piliera, zároveň je v dohľadnej dobe proti zvyšovaniu veku odchodu do dôchodku.

Podnikateľské prostredie a zamestnanosť

Na poli pracovnej politiky a podnikateľského prostredia program obsahuje niekoľko náznakov spružnenia pracovného trhu (pružnejšie podmienky pre rodičov, možnosť 2,3,4 dňového pracovného týždňa) či zrušenie diskriminácie pri stimuloch, na druhej strane chce pozitívne diskriminovať lokálnych výrobcov, viac regulovať reťazce a poskytovať miestne stimuly.

Zdravotníctvo

SMK je za transformáciu, upravila by aj dedenie lekárskej praxe, zabezpečila zákonné vzdelávanie obvodných lekárov a zaviedla zoznam platieb poisťovne za úkony.

SNS

Verejné financie

Vo svojom stručnom a často protirečiacom si programe národníari predstavili razantnú myšlienku zníženia rovnej dane na 16%, zníženia DPH na potraviny na 10%, bankovú a dividendovú daň, telekomunikačné a energetické dane a nejasné "zdanenie lobingu." Deficitu by malo pomôcť sprísnenie priznávania sociálnych dávok a prepustenie 1/3 úradníkov. Ako to bude vykonané nie je nijak špecifikované. Riešenie zlej finančnej situácie dôchodkového systému nemá SNS v programe, naopak, plánujú zvýšiť dôchodky časti dôchodcov o 1200 euro ročne. Z akých to bude zdrojov nie je vysvetlené.

Podnikateľské prostredie a zamestnanosť

Podnikateľov bude okrem formuliek o znižovaní administratívnej záťaže zaujímať hlavne zásadná požiadavka znížiť pracovný čas na 35 hodín týždenne pri zachovaní výšky plátov. Diskutabilná je aj navrhovaná koordinácia európskej mzdovej politiky, ktorá by mala viesť k zvyšovaniu miezd.

Zdravotníctvo

Zásadným opatrením je prechod na jednu zdravotnú poisťovňu, hoci opäť vykonanie tohto kroku nie je jasné. Podporujú aj zavádzanie eHealth a minimálne jeden liek vždy zdarma.

INESS, v Bratislave 1.3.2012